

๑. กระบวนการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งจะต้องมีมาตรการในการป้องกันการกระทำที่จะทำให้กระบวนการนั้นเป็นไปโดยไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรม

กระบวนการในการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๕๐ และมาตรา ๕๑ ตามที่บัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ไม่มีมาตรการจัดการกับการทุจริตในชั้นการประชุมสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดเพื่อลงคะแนนเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง ทำให้กระบวนการดังกล่าวอาจมีกรณีที่เป็นไปโดยไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรมขึ้นได้

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเห็นว่า เมื่อพิจารณาบทบัญญัติแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ประกอบกับมาตรา ๒๕๘ ก. (๒) ของรัฐธรรมนูญ ที่ได้บัญญัติเกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง โดยมีเจตนารมณ์อย่างชัดเจนว่าประสงค์ให้การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองเป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เพื่อให้พรรคการเมืองเป็นสถาบันการเมืองของประชาชน มีกระบวนการให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบอย่างแท้จริงในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง และการคัดเลือกผู้มีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรม เข้ามาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม รวมทั้งกรอบการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ที่กำหนดว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญต้องมุ่งหมายให้มีการขจัดกาทุจริตและประพฤติมิชอบ “ทุกรูปแบบ” และในกรณีที่เกิดเหตุดังกล่าวขึ้น คณะกรรมการการเลือกตั้งจะดำเนินการอย่างไร เพราะหากถือว่าการเลือกตั้งกล่าวเป็น “การดำเนินงานภายในของพรรคการเมือง” ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญมิได้กำหนดบทลงโทษไว้ และหากจะถือว่าการเลือกตั้งกล่าว “เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเลือกตั้ง” เพื่อที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะใช้อำนาจดำเนินการกับผู้ทุจริตได้ กรณีก็จะมีปัญหาข้อกฎหมายขึ้นว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบให้พรรคการเมืองดำเนินการแทนได้อย่างไร เพราะพรรคการเมืองเป็นผู้มีประโยชน์ได้เสียกับการเลือกนั้น

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเห็นควรให้มีการเพิ่มบทบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวกับการกำหนดให้เป็นหน้าที่ของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองในการดำเนินการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. และกำหนดการกระทำที่ต้องห้าม รวมทั้งกำหนดมาตรการการลงโทษสำหรับกรณีที่มีผู้ฝ่าฝืนกระทำการทุจริตการลงคะแนนเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยเพิ่มมาตรา ๕๑/๑ มาตรา ๕๑/๒ มาตรา ๕๑/๓ มาตรา ๕๑/๔ มาตรา ๑๑๒/๑ มาตรา ๑๑๒/๒ และมาตรา ๑๑๒/๓ ดังนี้

๑.๑ กำหนดให้เป็นหน้าที่ของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองในการดำเนินการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งตามกระบวนการที่กำหนดไว้ และกำหนดโทษสำหรับการไม่ปฏิบัติตาม

มาตรา ๕๑/๑ ให้เป็นหน้าที่ของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๕๐ และมาตรา ๕๑

มาตรา ๑๑๒/๑ หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง หัวหน้าสาขาพรรคการเมือง หรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕๑/๑ หรือมาตรา ๕๑/๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนและปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นเวลาห้าปี

ในการดำเนินคดีตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าสมาชิกของพรรคการเมืองทุกคนเป็นผู้เสียหาย

๑.๒ กำหนดห้ามผู้ใดกระทำการจงใจให้สมาชิกพรรคการเมืองลงคะแนนให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น หรือให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้ใด และกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน

มาตรา ๕๑/๒ ในการดำเนินการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๕๐ หรือมาตรา ๕๑ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อจงใจให้สมาชิกลงคะแนนให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น หรือให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้ใด ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

(๑) ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมแก่ผู้ใด

(๒) หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ ใช้อิทธิพลคุกคาม ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้ใด หรือไม่ให้ไปประชุมหรือลงคะแนน

มาตรา ๑๑๒/๒ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๕๑/๒ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นด้วย

๑.๓ กำหนดห้ามพรรคการเมืองหรือผู้ใดเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใด เพื่อให้สมาชิกผู้ใดลงสมัครหรือไม่ลงสมัครรับเลือกตั้ง และกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน

มาตรา ๕๑/๓ ห้ามมิให้พรรคการเมืองหรือผู้ใดเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใด เพื่อให้สมาชิกผู้ใดลงสมัครหรือไม่ลงสมัครรับเลือกตั้ง

มาตรา ๑๑๒/๓ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๕๑/๓ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นด้วย

ในกรณีที่พรรคการเมืองกระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๕๑/๓ ให้หัวหน้าพรรคการเมือง และกรรมการบริหารพรรคการเมืองของพรรคการเมืองนั้นต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง และให้ถือเป็นเหตุที่จะยุบพรรคการเมืองนั้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

๑.๔ กำหนดห้ามตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด หัวหน้าสาขาพรรคการเมือง หรือ กรรมการบริหารพรรคการเมือง ยินยอมให้บุคคลใดที่มีได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองเข้าแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมหรือออกเสียงลงคะแนน และกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน

มาตรา ๕๑/๔ ห้ามมิให้ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด หัวหน้าสาขาพรรคการเมือง หรือ กรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดยินยอมให้บุคคลใดที่มีได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองเข้าแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมหรือออกเสียงลงคะแนนในการดำเนินการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๕๐ หรือมาตรา ๕๑

มาตรา ๑๑๒/๑ หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง หัวหน้าสาขาพรรคการเมือง หรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕๑/๑ หรือมาตรา ๕๑/๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนและปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นเวลาห้าปี

ในการดำเนินคดีตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าสมาชิกของพรรคการเมืองทุกคนเป็นผู้เสียหาย

๒. หัวหน้าพรรคการเมืองมีสิทธิในการที่จะเลือกลงสมัครรับเลือกตั้ง

มาตรา ๕๑ (๔) แห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติลงมติให้ความเห็นชอบ กำหนดให้หัวหน้าพรรคการเมืองต้องอยู่ในบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งลำดับที่หนึ่งในบัญชีรายชื่อเท่านั้น เป็นบทบัญญัติที่ก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติต่อหัวหน้าพรรคการเมืองโดยไม่เป็นธรรมตามมาตรา ๒๗ ของรัฐธรรมนูญ เพราะทำให้หัวหน้าพรรคการเมืองไม่สามารถสมัครรับเลือกตั้งในแบบแบ่งเขตเลือกตั้งได้ทั้งที่เป็นสิทธิทางการเมืองขั้นพื้นฐานของบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคการเมือง บทบัญญัติดังกล่าวจึงไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา ๕๑ (๔) เพื่อให้หัวหน้าพรรคการเมืองมีสิทธิในการที่จะเลือกลงสมัครรับเลือกตั้งในประเภทใดประเภทหนึ่งได้ตามความประสงค์ของหัวหน้าพรรคการเมืองนั้น ดังนี้

มาตรา ๕๑ การสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ให้ดำเนินการตามวิธีการ ดังต่อไปนี้

๑.ล๑

๑.ล๑

(๔) ให้คณะกรรมการสรรหาจัดทำบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยเรียงลำดับตามผลรวมของคะแนนที่ได้รับจากสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดตาม (๓) โดยให้ในกรณีที่หัวหน้าพรรคการเมืองประสงค์จะเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองอยู่ในบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งลำดับที่หนึ่งและให้เรียงลำดับรายชื่อตามผลคะแนนดังกล่าวในลำดับถัดไปจนครบจำนวน ในกรณีที่คะแนนของบุคคลตามบัญชีรายชื่อเท่ากันให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการสรรหาในการจัดเรียงลำดับ ในกรณีที่ผู้ไม่ได้คะแนนเลย ให้คณะกรรมการสรรหาจัดเรียงลำดับของผู้ไม่ได้คะแนนเลยอยู่ลำดับต่อท้ายของผู้ได้คะแนนน้อยสุดตามลำดับที่คณะกรรมการสรรหาเห็นสมควร

๑.ล๑

๑.ล๑

๓. กำหนดรองรับผลของการเปลี่ยนแปลงเขตเลือกตั้ง และจุดสิ้นสุดของกระบวนการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้ง

มาตรา ๓๕ ประกอบกับมาตรา ๕๐ และมาตรา ๕๑ แห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติลงมติให้ความเห็นชอบ กำหนดให้จังหวัดที่มีได้เป็นที่ตั้งสำนักงานใหญ่หรือสาขาพรรคการเมือง ต้องมีสมาชิกในทุกเขตเลือกตั้งมาประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคน เพื่อให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมในการเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองในเขตเลือกตั้งนั้น ทำให้พรรคการเมืองที่ยังมีสมาชิกในเขตเลือกตั้งไม่ถึงจำนวนดังกล่าว ไม่สามารถจัดให้สมาชิกเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองในเขตเลือกตั้งนั้นและส่งผลให้ไม่สามารถส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นได้ ย่อมมีผลเป็นการตัดสิทธิพรรคการเมืองมิให้ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง และกระทบต่อหลักการของรัฐธรรมนูญที่มุ่งหมายให้ทุกคะแนนเสียงของประชาชนมีความหมายต่อการเลือกตั้ง บทบัญญัติดังกล่าวจึงไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ การที่มาตรา ๕๐ (๕) และมาตรา ๕๑ (๕) กำหนดให้มีการลงคะแนนเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหรือแบบบัญชีรายชื่อใหม่ ในกรณีที่มีการประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองกับคณะกรรมการสรรหาไม่เห็นชอบด้วยกับผลการเลือก โดยมีได้กำหนดจุดสิ้นสุดของการดำเนินการดังกล่าวไว้ อาจทำให้พรรคการเมืองไม่สามารถส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ภายในกำหนดเวลาที่รัฐธรรมนูญและคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด และอาจส่งผลให้การเลือกตั้งไม่แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด อีกทั้งยังเป็นช่องทางในการทำให้พรรคการเมืองคู่แข่งไม่สามารถส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้อีกด้วย อันเป็นการกระทำที่ทำให้การเลือกตั้งไม่สุจริตและไม่เที่ยงธรรม ซึ่งไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา ๕๐ และมาตรา ๕๑ เพื่อให้กระบวนการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งมีจุดสิ้นสุด อันจะทำให้พรรคการเมืองสามารถส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ทันตามกำหนดเวลาที่รัฐธรรมนูญและคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด รวมทั้งแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๕ เพื่อรองรับกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงเขตเลือกตั้ง เพื่อให้ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดสามารถดำเนินกิจกรรมในเขตเลือกตั้งได้ต่อไป โดยจะต้องดำเนินการให้ถูกต้องและเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ภายในหนึ่งปี โดยเห็นควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมดังนี้

๓.๑ กำหนดรองรับเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเขตเลือกตั้ง

มาตรา ๓๕ เขตเลือกตั้งในจังหวัดใดที่มีได้เป็นที่ตั้งสำนักงานใหญ่หรือสาขาพรรคการเมือง ถ้าพรรคการเมืองนั้นมีสมาชิกซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเลือกตั้งในจังหวัดนั้นเกินหนึ่งร้อยคน ให้พรรคการเมืองนั้นแต่งตั้งสมาชิกซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเลือกตั้งในจังหวัดนั้นซึ่งมาจากการเลือกของสมาชิกดังกล่าวเป็นตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดสำหรับเขตเลือกตั้งนั้น เพื่อรับผิดชอบดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองในเขตพื้นที่รับผิดชอบนั้นของเขตเลือกตั้งดังกล่าว และให้นำความในมาตรา ๓๔ มาใช้บังคับแก่ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดด้วยโดยอนุโลม

ให้พรรคการเมืองแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มีการแต่งตั้งหรือเปลี่ยนแปลงตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

เขตเลือกตั้งตามวาระหนึ่งให้ถือตามเขตพื้นที่ของเขตเลือกตั้งที่คณะกรรมการประกาศกำหนดครั้งสุดท้าย ในกรณีที่มีการกำหนดเขตเลือกตั้งใหม่ในภายหลังและมีผลให้พื้นที่ของเขตเลือกตั้งเปลี่ยนแปลงไป ให้การดำเนินการใดที่ได้ดำเนินการไปแล้วก่อนมีการกำหนดเขตเลือกตั้งใหม่ ให้เป็นอันใช้ได้ และให้ถือว่าพื้นที่ความรับผิดชอบของตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดเปลี่ยนแปลงไปตามเขตเลือกตั้งที่กำหนดขึ้นใหม่ แต่ในกรณีการเปลี่ยนแปลงเขตเลือกตั้งเป็นผลให้สมาชิกที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเลือกตั้งดังกล่าวมีจำนวนลดน้อยลงเหลือไม่เกินหนึ่งร้อยคน ให้พรรคการเมืองดำเนินการให้มีสมาชิกให้ถูกต้องตามวาระหนึ่งภายในหนึ่งปี เมื่อพ้นเวลาดังกล่าวแล้วยังไม่สามารถดำเนินการให้ถูกต้องได้ ให้พรรคการเมืองเลิกตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดสำหรับเขตเลือกตั้งนั้น แล้วแจ้งให้นายทะเบียนทราบ

๓.๒ กำหนดการสิ้นสุดของกระบวนการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

มาตรา ๕๐ การสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งตามมาตรา ๔๗ ให้ดำเนินการตามวิธีการ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้คณะกรรมการสรรหากำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการสมัครเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง และประกาศให้สมาชิกทราบเป็นการทั่วไป

(๒) เมื่อพ้นกำหนดเวลารับสมัครตาม (๑) ให้คณะกรรมการสรรหาตรวจสอบคุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครในแต่ละเขตเลือกตั้ง แล้วส่งรายชื่อผู้สมัครเฉพาะที่คณะกรรมการสรรหาเห็นว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรมตามมาตรฐานทางจริยธรรมที่กำหนดในข้อบังคับให้สาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดที่มีพื้นที่รับผิดชอบในเขตเลือกตั้งนั้น

(๓) เมื่อสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดได้รับรายชื่อผู้สมัครจากคณะกรรมการสรรหาแล้ว ให้หัวหน้าสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดจัดการประชุมเพื่อให้สมาชิกเพื่อลงคะแนนเลือกผู้สมัครตามรายชื่อที่คณะกรรมการสรรหาส่งมา

(๔) การประชุมสาขาพรรคการเมืองต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน หรือการประชุมตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคน โดยในการลงคะแนนให้สมาชิกมีสิทธิลงคะแนนเลือกให้แก่ผู้สมัครได้เพียงหนึ่งคน และเมื่อลงคะแนนเลือกเสร็จสิ้นแล้วให้นำคะแนนและประกาศผลการนับคะแนนของสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดในสำหรับเขตเลือกตั้งนั้น แล้วรายงานรายชื่อผู้สมัครซึ่งพร้อมคะแนนที่ได้รับคะแนนเลือกเรียงตามลำดับสูงสุดสองลำดับแรกให้คณะกรรมการสรรหาโดยเร็ว ในกรณีที่ผู้มีคะแนนเท่ากันมากกว่าจำนวนดังกล่าว ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการสรรหาในการจัดเรียงลำดับ ทั้งนี้ การจัดประชุม และการลงคะแนนเสียงให้เป็นไปตามข้อบังคับ

(๕) ให้คณะกรรมการสรรหาส่งรายชื่อผู้สมัครซึ่งได้รับคะแนนของแต่ละเขตเลือกตั้งให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองพิจารณาให้ความเห็นชอบโดยให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองพิจารณาจากผู้มีคะแนนสูงสุดของแต่ละเขตเลือกตั้งสองลำดับแรกเรียงตามลำดับ หากคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่เห็นชอบกับผู้ได้รับคะแนนเสียงสองลำดับแรก ให้แสดงเหตุผลและให้พิจารณาผู้สมัครซึ่งได้คะแนนในลำดับถัดไปเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง ในกรณีที่คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่เห็นชอบกับรายชื่อที่สาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดส่งมาทั้งหมดให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและคณะกรรมการสรรหามีการประชุมร่วมกันหากที่ประชุมร่วมกันมีมติเห็นชอบกับรายชื่อผู้สมัครผู้ใด ให้เสนอรายชื่อผู้นั้นเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง แต่ถ้าที่ประชุมร่วมกันมีมติไม่เห็นชอบกับรายชื่อผู้สมัครที่สาขาพรรค

การเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดส่งมาทั้งหมด ให้คณะกรรมการสรรหาแจ้งเหตุผลให้หัวหน้าสาขาพรรคการเมือง หรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดในเขตเลือกตั้งนั้นทราบ และให้ดำเนินการตาม (๑) (๒) (๓) และ (๔) จนกว่าจะได้ผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นระหว่างคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและคณะกรรมการสรรหา ในการประชุมร่วมกันนี้ที่ประชุมร่วมกันจะมีมติด้วยคะแนนเสียงสี่ในห้าให้ส่งผู้สมัครรายอื่นที่ยื่นสมัครไว้แล้วตาม (๑) ตามเห็นสมควรก็ได้ และเมื่อผลการเลือกเป็นประการใดแล้วให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองชี้แจงเหตุผลให้สาขาพรรคการเมือง ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด และสมาชิกที่เกี่ยวข้องทราบ

๓.๓ กำหนดการสิ้นสุดของกระบวนการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ

มาตรา ๕๑ การสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ให้ดำเนินการตามวิธีการ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้กรรมการบริหารพรรค หัวหน้าสาขาพรรคการเมือง ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด มีสิทธิเสนอรายชื่อผู้ที่เห็นสมควรเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ โดยเสนอได้ไม่เกินคนละหนึ่งร้อยห้าสิบชื่อ ต่อคณะกรรมการสรรหาตามมาตรา ๔๙ วรรคสอง ตามระยะเวลา และวิธีการที่คณะกรรมการสรรหากำหนด การกำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการเสนอรายชื่อบุคคลเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง และมีหนังสือแจ้งไปยังคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หัวหน้าสาขาพรรคการเมือง ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด และประกาศดังกล่าวให้แจ้งให้สมาชิกทราบเป็นการทั่วไป ในการเสนอชื่อให้คำนึงถึงบุคคลจากภูมิภาคต่างๆ และความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิง

(๒) เมื่อพ้นกำหนดเวลาเสนอรายชื่อจากกรรมการบริหารพรรคการเมือง หัวหน้าสาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดตาม (๑) แล้ว ให้คณะกรรมการสรรหาตรวจสอบคุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามของผู้ได้รับการเสนอชื่อ และจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ที่คณะกรรมการสรรหาเห็นว่าเป็นผู้มี ความรู้ความสามารถ ชื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรมตามมาตรฐานทางจริยธรรมที่กำหนดในข้อบังคับไม่เกินหนึ่งร้อยห้าสิบบัญชีรายชื่อ เรียงลำดับตามตัวอักษร โดยคำนึงถึงผู้สมัครรับเลือกตั้งจากภูมิภาคต่าง ๆ และความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิง แล้วส่งบัญชีรายชื่อดังกล่าวไปยังสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการในการพิจารณาของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับ

(๓) ให้หัวหน้าสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดจัดการประชุมเพื่อให้สมาชิกลงคะแนนเลือกบุคคลในบัญชีรายชื่อตาม (๒) โดยให้สมาชิกมีสิทธิลงคะแนนเลือกได้คนละไม่เกินสิบห้ารายชื่อ โดยการประชุมสาขาพรรคการเมืองต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน หรือการประชุมตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคน เมื่อลงคะแนนเลือกเสร็จสิ้นแล้ว ให้หัวหน้าสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดประกาศผลคณับคะแนนและประกาศผลการนับคะแนนของสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดนั้น แล้วรายงานไปยังคณะกรรมการสรรหาโดยเร็วของผู้สมัครพร้อมคะแนนที่ได้เรียงตามลำดับ ทั้งนี้ การจัดการประชุม และการลงคะแนนเสียงให้เป็นไปตามข้อบังคับ

(๔) ให้คณะกรรมการสรรหาจัดทำบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยเรียงลำดับตามผลรวมของคะแนนที่ได้รับจากสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดตาม (๓) โดยให้ในกรณีที่หัวหน้าพรรคการเมืองประสงค์จะเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ให้

หัวหน้าพรรคการเมืองอยู่ในบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งลำดับที่หนึ่งและให้เรียงลำดับรายชื่อตามผลคะแนนดังกล่าวในลำดับถัดไปจนครบจำนวน ในกรณีที่คะแนนของบุคคลตามบัญชีรายชื่อเท่ากันให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการสรรหาในการจัดเรียงลำดับ ในกรณีที่มิได้คะแนนเลย ให้คณะกรรมการสรรหาจัดเรียงลำดับของผู้ไม่ได้คะแนนอยู่ลำดับต่อท้ายของผู้ได้คะแนนน้อยสุดตามลำดับที่คณะกรรมการสรรหาเห็นสมควร

(๕) ให้คณะกรรมการสรรหาส่งบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งตาม (๔)

ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองพิจารณาให้ความเห็นชอบ หากคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่เห็นชอบให้ดำเนินการตาม (๑) (๒) (๓) และ (๔) จนกว่าจะได้บัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง มีมติด้วยคะแนนสองในสามของกรรมการบริหารพรรคการเมืองทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ว่าไม่ควรส่งบุคคลใดลงสมัคร ในบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง จะตัดบุคคลนั้นออกจากบัญชีรายชื่อก็ได้ และในกรณีที่คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่เห็นด้วยกับการจัดลำดับของคณะกรรมการสรรหาสำหรับผู้ที่ได้คะแนนเท่ากันหรือไม่ได้คะแนนเลย คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองจะมีมติด้วยคะแนนสองในสามของกรรมการบริหารพรรคการเมืองทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จัดลำดับใหม่ก็ได้ ทั้งนี้ คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องแสดงผลและชี้แจงให้สมาชิกทราบ

เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิก ในกรณีที่สมาชิกผู้ใดมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเลือกตั้งที่ยังมิได้มีการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ให้ถือว่าสมาชิกผู้นั้นเป็นสมาชิกซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเลือกตั้งของสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดที่มีเขตเลือกตั้งใกล้เคียงกันตามที่กำหนดในข้อบังคับ

๔. กำหนดกระบวนการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองที่ยังไม่ได้ตั้งสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดครบทุกเขตเลือกตั้ง เพื่อรองรับการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกภายหลังพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ

มาตรา ๑๓๘ แห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติลงมติให้ความเห็นชอบ ที่บัญญัติให้การเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกที่มีขึ้นภายหลังจากวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ หากพรรคการเมืองใดได้จัดตั้งสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดไว้แล้วในจังหวัดใด ให้พรรคการเมืองนั้นสามารถส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ทุกเขตเลือกตั้งในจังหวัดนั้น ทำให้พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นก่อนวันที่ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับและเป็นพรรคการเมืองขนาดใหญ่ ได้เปรียบพรรคการเมืองขนาดกลางและขนาดเล็กรวมทั้งพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นใหม่ภายหลังจากวันที่ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ อันเนื่องมาจากมาตรา ๔๗ แห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้กำหนดให้พรรคการเมืองซึ่งประสงค์จะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใด ต้องมีสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดในเขตเลือกตั้งนั้น บทบัญญัติดังกล่าวจึงเข้าลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมตามมาตรา ๒๗ ของรัฐธรรมนูญ เพราะกระบวนการในการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ต้องใช้เวลาในการดำเนินการ ซึ่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ก็ยอมรับข้อเท็จจริงดังกล่าวในมาตรา ๑๓๔ (๕) และ (๗) ที่ผ่อนเวลาให้พรรคการเมืองที่จัดตั้งก่อนวันที่ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ แต่ยังไม่จัดตั้งสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดไม่ครบถ้วน ให้ดำเนินการดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเห็นควรที่จะแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๓๘ เพื่อให้บทบัญญัติที่กำหนดรองรับให้พรรคการเมืองที่ได้จัดตั้งสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดไว้ในจังหวัดใดแล้วสามารถดำเนินการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ทุกเขตเลือกตั้ง สามารถเกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างแท้จริง รวมทั้งเปิดโอกาสให้กับสมาชิกพรรคการเมืองที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนั้นมีสิทธิลงคะแนนเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ทุกเขตเลือกตั้ง โดยเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมดังนี้

มาตรา ๑๓๘ ในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกที่มีขึ้นภายหลังจากวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ หากพรรคการเมืองใดได้จัดตั้งสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดไว้แล้วในจังหวัดใด ให้พรรคการเมืองนั้นสามารถส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ทุกเขตเลือกตั้งในจังหวัดนั้นโดยให้สาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดในจังหวัดนั้นเป็นผู้ดำเนินการตามมาตรา ๕๐ และมาตรา ๕๑ และให้สมาชิกของพรรคการเมืองที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนั้นทั้งหมดมีสิทธิลงคะแนนเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งได้สำหรับทุกเขต ตามวิธีการที่พรรคการเมืองประกาศกำหนด

ในกรณีที่พรรคการเมืองใดได้จัดตั้งสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดในจังหวัดใดมากกว่าหนึ่งแห่ง การจะให้สาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดแห่งใดเป็นผู้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งทั้งหมดหรือบางส่วน ให้เป็นไปตามที่พรรคการเมืองประกาศกำหนด

การกำหนดตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้พรรคการเมืองแจ้งให้คณะกรรมการทราบด้วย